

La religió de Francesc Pujols

Quan la gent diuen que el sotasignat té la pretensió ridícula de fundar una religió, com aquell que no diu res, tant els que ho diuen com els que ho escolten, deixant de banda l'efecte còmic i desproporcionat que els pugui fer, tots tenen de seguida i espontàniament que, deixant de banda la follia que tot això pugui respirar, el fundador esmentat és un místic, un fantàstic o un visionari, com tots els fundadors de religions coneguts fins ara, que han tingut de passar per boigs no sols en el moment de la fundació, sinó fins segles després, perquè malauradament la paraula religió, enlloc d'evocar realitat i naturalesa, evoca quelcom de purament ideal i sobrenatural, com si la religió no pogués ésser la cosa més natural del món, molt més natural que la vida present, que malgrat ésser real és de les coses més fantàstiques que existeixen, fins al punt que si no estiguéssim acostumats a veure-la cada dia quan ens despertem ens semblaria impossible.

La idea de religió, malgrat estar acostumats com diem a veure coses tan estranyes i desconcertants com la vida present, mou més la imaginació que el pensament, no fixant-se que si coneguda la vida mortal, la vida eterna se'n pot despendre d'una manera lògica i natural, que no té res de particular, perquè qui fa un cove fa un cistell, i al costat de la present resulta la cosa més senzilla del món, perquè als que s'estranyen que hi hagi una altra vida nosaltres estem cansats de dir-los que el que ens estranya és que hi hagi aquesta.

Reconeixem també que els fundadors de religions fins ara han fet tot el possible per donar to fantàstic a la religió, clavant-les pel descosit sense mirar-s'hi gaire. Els fundadors de religions toquen més de cap als núvols que de peus a terra i això s'ha d'acabar.

El cas del sotasignat és tot el contrari. Precisament la religió de Francesc Pujols és clara i positiva en comptes de ser mística i fantàstica. Comença per anar amb peus de plom i amb els passos comptats. La religió de Francesc Pujols és purament científica i no té cap pretensió d'ésser inspirada per cap poder sobrenatural i de l'altre món. Al contrari és nascuda de la ciència i de res més que la ciència, i encara no de la ciència hipotètica, que per descobrir inventa, sinó de la ciència d'observació i experiència. Si alguna cosa hi ha contrària a la fantasia pel seu realisme cru i nu, és precisament la religió del sotasignat, o religió catalana i catalanista com ell en diu, justament per aquest realisme que la caracteritza. La religió de Francesc Pujols no és un invent, sinó el contrari, una senzilla descoberta. La religió de Francesc Pujols no és vinguda del cel com les altres, sinó que és la primera arrencada de terra, collida com un fruit madur de l'arbre de la Ciència. La religió de Francesc Pujols no és buscada, és trobada. És la filla dels temps científics i no dels temps mitològics com les seves germanes.

La religió de Francesc Pujols és filla natural i legítima dels estudis científics del que estudiant serenament l'existència coneguda, ha trobat lleis que es dedueixen de les relacions més generals dels elements que componen aquesta existència, que resulten, fixeuvos-hi bé, ésser lleis que fan referència a la religió i en donen solucions que cap fantasia, per gran que hagués estat, no hauria pogut donar mai:

Han de saber els amics i tothom que encara servi un interès religiós, que la intenció de Francesc Pujols no era pas de fundar cap religió. Era com dèiem, fer ciència a còpia de paciència. Era, com diu ell mateix manta vegada, aplicar a la filosofia, que és la ciència universal, que s'ocupa del coneixement general de l'existència, els mètodes positius de les ciències particulars que han triomfat positivament en la història de la cultura humana. La filosofia, essent la més gran de totes les ciències, era l'única que quan les altres més modestes i posades a la raó, ja havien donat proves certes de llur validesa efectiva, encara emprava els mètodes hipotètics i apriorístics de les ciències que per haver volgut començar per conèixer les essències oblidaven les relacions dels elements estudiades, observables i experimentables, que són, com tots saben, les bases dels coneixements positius que posseïm. La filosofia feia com si l'astronomia, en lloc de començar com ha fet, per estudiar les relacions dels astres i dels sistemes siderals, hagués volgut començar per conèixer l'essència total de l'univers. Quan el sotasignat per mitjà de la Hiparxiologia, en portar el mètode de l'observació i l'experiència a l'estudi de tota l'existència coneguda, es va trobar amb resultats que donen llum fixa respecte del problema religiós, va ésser quan es va declarar fundador de religions, perquè va veure que en podia fundar una de pròpia tipus català, perquè no sols no és un místic d'aquells que es piquen el pit i van amb els ulls baixos posant-los en blanc de tant en tant com mirant al cel que els il·lumina, sinó que és tot el contrari. No fa fantasia, va contra la fantasia. La religió d'En Pujols no naix del misteri, va contra el misteri. Si les altres religions es basen en el misteri, la religió d'En Francesc Pujols es basa precisament en tot el que ja no és misteri, ço és en tot allò que la ciència ha pogut arrabassar al misteri que ens volta. No és que En Francesc Pujols deixi de reconèixer l'existència essencial del misteri que viu a l'essència desconeguda de l'existència coneguda, sinó que en ço que ell ha pogut arribar a conèixer estudiant les relacions dels components d'aquesta mateixa existència coneguda, com ja hem dit que feia, hi ha prou dades per immunitzar el misteri, ço és, amb ço que la Hiparxiologia dóna, ja n'hi ha prou per dir que el misteri que queda per conèixer, malgrat ésser immens i que potser hi quedarà sempre en tot o en part, no ens té d'espantar perquè en comptes d'ésser l'amenaça espiritual i material que constitueix la base de totes les religions fundades en la moral i la por, es presenta com una garantia que no constitueix cap mena de perills ni espirituals ni materials, amb una gota de ciència n'hi ha hagut prou per donar una injecció d'innocuitat al famós misteri al qual hom no havia mai canviat agulla de la xeringa científica. El misteri que ens feia tanta por resulta ésser més manso que un

anyell. Molt més manso que la vida coneguda, que com sabem és una fera salvatge indomable. La part espantosa del misteri resideix precisament en la part de la vida present que és una vida de pas afortunadament. El misteri que queda darrera d'aquesta vida, que pot ésser deduït per mitjà de la Hiparxiologia, és d'una serenitat infinita. És el consol més gran que podem tenir contra les contrarietats de la vida actual i mortal. És més serena la vida eterna que aquesta vida, que malgrat ésser curta encara resulta llarga per les molèsties que ocasiona. Si fins ara les religions tenien per base el temor, ara tindran per base la garantia que no s'ha de témer res. D'aquesta vida turmentosa se'n dedueix una vida eternament tranquil·la.

El misteri, doncs, no sols no és el que informa la religió de Francesc Pujols, sinó que aquesta religió, sortida dels estudis, no de la universitat, sinó de l'escola de la llibertat, és la que informa el misteri. No és el misteri que vesteix la religió, sinó la religió la que vesteix el misteri. Per immens que suposem el misteri que ens volta, la religió ja no forma part d'aquest misteri. Per mitjà de la ciència el món religiós s'ha emancipat del fons infinit i etern del misteri. La religió, com altres problemes humans, ha entrat a la major edat. La religió passa de mitologia a Hiparxiologia. Passa de fe a certesa, i ultra explicar clarament la causa de la fe i el perquè tenim fe abans de conèixer plenament, la incorpora als tresors de la ciència. En la religió de Francesc Pujols, no hi haurà creients. Només hi haurà convençuts.

Els que creien que la concepció científica matria la concepció religiosa estaven molt equivocats. No sols n'és l'únic fonament sòlid, sinó que resultarà la seva salvadora. Mentre la ciència progressava, la religió anava endarrera fins a constituir una atrofia de la part més elevada de la visió humana que hauria acabat en una paràlisi general progressiva que hauria estat la mort de la religió entre els homes, que en veure-la desacreditada per la fantasia que la volia sostenir, n'haurien anat desertant. La religió abans de l'Hiparxiologia estava com la medicina abans de la microbiologia, com l'astronomia abans de Copèrnic, com la geografia abans de Colom i com la zoologia, abans del transformisme.

En aquestes condicions, doncs, Francesc Pujols, encara que sigui passant per boig com tots els que es dediquen a aquests assumptes, no tindria cap inconvenient a posar-se a les targetes: Francesc Pujols, fundador de religions

FRANCESC PUJOLS

(Mirador, 5 abril 1934).